

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W OPARCIU O PROGRAM *NOWE Słowa na start* M. Derlukiewicz

KLASA V – 2025/2026

Treści nauczania		dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	Lektura Uczeń:	Zazwyczaj zna fragmenty dłuższych tekstów literackich omawianych na lekcjach, czasami opowiada wydarzenia, ustala kolejność zdarzeń. Przeważnie umie wskazać bohaterów głównych i pobocznych. Sporadycznie poszukuje odpowiedzi na zadane pytania.	Czasami wypowiada się krótko na tematy związane z przeczytaną lekturą. Zazwyczaj określa temat utworu, próbuje ocenić postępowanie bohaterów. Sporadycznie podaje motywy postępowania. Przeważnie dokonuje podziału bohaterów wg podanego kryterium. Na ogół zna pojęcie „narrator”, „narracja”, zna rodzaje narracji. Zazwyczaj rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne.	Przeważnie zna omawiane teksty w całości. Często wskazuje wątek główny, potrafi sformułować opinię dotyczącą lektury, bohaterów, przebiegu zdarzeń. Zazwyczaj potrafi wyodrębnić wszystkie elementy świata przedstawionego w oparciu o tekst literacki. Zwykle zna pojęcia: fikcja literacka, fantastyka i celowo je stosuje.	Zawsze zwraca uwagę na problematykę utworu. Bezbłędnie rozróżnia wątek główny i poboczne. Często wnioskuje o cechach bohaterów na podstawie ich zachowania. Zawsze rozpoznaje fikcję literacką.	Perfekcyjnie określa problematykę omawianego utworu. Bezbłędnie ocenia postępowanie bohaterów, uzasadniając cytatami, przykładami z lektury. Samodzielnie wnioskuje na podstawie treści lektury, rozumie zależność zdarzeń.
	Poetyka Uczeń:	Na ogół odróżnia prozę od wiersza. Przeważnie wskazuje przy pomocy nauczyciela epitet, porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, wyraz neutralny, Często wyjaśnia, co to jest rym. Zazwyczaj wygłasza z pamięci zadany tekst w całości.	Zazwyczaj rozpoznaje wers, strofę. Czasami dostrzega specyfikę języka poetyckiego, rozpoznaje przenośnię, pytanie retoryczne. Często wyszukuje w wierszu poznane środki poetyckie, wie, co to jest nastrój wiersza, wie, kto to jest podmiot liryczny. Zazwyczaj wygłasza tekst z pamięci z zachowaniem	Często potrafi odróżnić ujęcia metaforyczne od dosłownych. Przeważnie rozpoznaje i podaje przykłady poznanych środków stylistycznych, w tym uosobienia i ożywienia, odszukuje w tekście informacje na temat podmiotu lirycznego. Zazwyczaj wyjaśnia sens utworu poetyckiego.	Zawsze odróżnia pojęcia: narrator, podmiot mówiący, autor. Świetnie rozpoznaje i nazywa poznane środki stylistyczne, określa funkcję onomatopei. Zawsze wyszukuje rymy i nazywa ich rodzaje (dokładny, niedokładny). Zazwyczaj podejmuje próby interpretacji utworu. Zawsze przedstawia własne rozumienie utworu z odpowiednim napięciem	Bezbłędnie rozróżnia utwory poetyckie i fabularne. Zawsze wyszukuje i nazywa poznane środki stylistyczne, zazwyczaj określa ich funkcję. Śmiało podejmuje próby interpretacji utworu poetyckiego. Świadomie przedstawia własne rozumienie utworu opanowanego na pamięć z zastosowaniem poprawnej intonacji, dykcji

			znaków interpunkcyjnych.	Często recytuje tekst ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją.	emocjonalnym.	i odpowiednim napięciem emocjonalnym.
	Gatunki literackie Uczeń:	Sporadycznie zna wszystkie pojęcia: powieść, baśń, legenda, bajka, mit, opowiadanie, nowela.	Czasami nazywa cechy gatunkowe utworów. Zazwyczaj odróżnia powieść od opowiadania, noweli oraz baśń od mitu i legendy.	Często wskazuje w tekście przykłady ilustrujące cechy gatunkowe omawianych utworów.	Zazwyczaj potrafi porównać cechy gatunkowe mitu i noweli, opowiadania i powieści. Zawsze rozpoznaje powieść fantasy.	Perfekcyjnie nazywa cechy gatunkowe, ilustrując przykładem z utworu. Zawsze porównuje cechy gatunkowe poznanych utworów.
	Wiedza o kulturze Uczeń:	Często rozróżnia różne przekazy (dzieło plastyczne, prasa, film, teatr, telewizja, Internet).	Zazwyczaj odróżnia specyfikę tekstów kultury. Czasami zna rodzaje i cechy charakterystyczne danego przekazu. Wybiórczo zna pojęcia podstawowe z zakresu wiedzy o kulturze.	Na ogół zna pojęcia podstawowe związane z danym przekazem artystycznym i czynnie się nimi posługuje.	Zawsze zna i posługuje się podstawowymi pojęciami poznаныmi na lekcjach związanymi z różnymi przekazami.	Świadomie posługuje się podstawowymi pojęciami związanymi z różnymi przekazami. Bezbłędnie zna cechy charakterystyczne danego przekazu.
Kształcenie językowe	Wypowiedzenie Uczeń:	Zazwyczaj rozumie pojęcie <i>zdanie</i> . Często wskazuje podmiot, orzeczenie. Sporadycznie nazywa określenia: przydawka, dopełnienie i okolicznik.	Na ogół wskazuje związki wyrazowe. Często nazywa poszczególne części zdania. Zazwyczaj odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego, rozróżnia zdanie i równoważnik zdania. Z reguły przekształca zdanie na równoważnik i na odwrót, układa zdania złożone.	Zawsze przekształca zdania pojedyncze na złożone i odwrotnie, zachowując ich treść. Często przestrzega zasad interpunkcji. Zwykle wyjaśnia, co określa przydawka, dopełnienie i okolicznik, czym są wyrażone i na jakie pytania odpowiadają.	Z dużą swobodą posługuje się różnymi wypowiedziami. Na ogół odróżnia zdanie podrzędne od nadrzędnego, układa różne zdania złożone. Bezbłędnie podaje nazwy wszystkich części zdania pojedynczego rozwiniętego.	Celowo i świadomie posługuje się różnymi wypowiedziami. Bezbłędnie stosuje interpunkcje w zdaniu pojedynczym i złożonym.
	Części mowy Uczeń:	Zazwyczaj zna czasownik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście. Przeważnie nazywa jego formy.	Często rozróżnia postać czasownika, tworzy bezokolicznik od formy osobowej i odwrotnie. Na ogół zna formy zakończone na –no i –to. Zazwyczaj zna tryby, umie zastosować częśćkę -by.	Zawsze poprawnie odmienia czasowniki. Na ogół stosuje poprawne formy gramatyczne. Często dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi. Zawsze zna tryby.	Biegle odmienia czasowniki. Świadomie stosuje różne formy czasownika.	Bezbłędnie i celowo stosuje różne formy czasownika. Zawsze dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi.

		Zazwyczaj zna rzeczownik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście, określa jego formy.	Na ogół odmienia przez przypadki proste przykłady rzeczowników i wskazuje związki rzeczownika. Czasami potrafi przekształcić czasownik i przymiotnik na rzeczownik.	Poprawnie odmienia przez przypadki rzeczowniki i wskazuje związki rzeczownika. Na ogół potrafi przekształcić czasowniki oraz przymiotniki na rzeczowniki (nazywające cechy i czynności). Zazwyczaj poprawnie odmienia rzeczowniki nieregularne.	Bezbłędnie tworzy określone formy rzeczowników. Zawsze poprawnie odmienia rzeczowniki nieregularne.	Zawsze świetnie rozpoznaje formy przypadków rzeczownika oraz określa funkcję rzeczownika w zdaniu.
		Zazwyczaj zna przymiotnik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście, próbuje odmieniać.	Zazwyczaj odmienia przymiotnik, wskazuje związki przymiotnika.	Na ogół nazywa poprawnie różne formy przymiotnika i stosuje w zdaniach. Zawsze poprawnie stopniuje przymiotniki.	Zawsze nazywa bezbłędnie różne formy przymiotnika i stosuje w zdaniach.	Perfekcyjnie stosuje różne formy przymiotnika oraz określa jego funkcję w zdaniach.
		Zazwyczaj zna liczebnik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście.	Na ogół rozróżnia liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, wskazuje związki liczebnika.	Przeważnie poprawnie odmienia i słownie zapisuje liczebniki w odpowiednim przypadku.	Zawsze stosuje poprawne formy liczebników.	Świadomie stosuje poprawne formy liczebnika, określa jego funkcję w zdaniach.
		Zazwyczaj zna przysłówki, spójnik i przyimek i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście.	Często wskazuje przysłówki, łączy przysłówki z czasownikami.	Zwykle poprawnie stosuje formy przysłówków, układa zdania z przysłówkami oznaczającymi miejsce, czas i sposób. Zawsze poprawnie stosuje spójniki i przyimki w tekstach.	Zawsze bezbłędnie stosuje formy przysłówków, układa zdania z przysłówkami oznaczającymi miejsce, czas i sposób.	Celowo stosuje różne przysłówki, zna ich funkcję w zdaniu. Świetnie zna i stosuje spójniki współrzędne i podrzędne.
	Fonetyka Uczeń:	Na ogół odróżnia głoskę od litery, samogłoskę od spółgłoski, dzieli wyrazy na sylaby.	Często rozpoznaje „i” zgłoskotwórcze, zmiękczające, Zazwyczaj zna podział spółgłosek na miękkie i twarde.	Na ogół wymienia głoski twarde i ich miękkie odpowiedniki.	Zawsze potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu fonetyki.	Świetnie wykorzystuje wiedzę z zakresu fonetyki, dostrzegając związek z zasadami ortografii.

	Ortografia i interpunkcja Uczeń:	Sporadycznie zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach.	Zazwyczaj stara się stosować poznane zasady ortograficzne (ó-u, rz-ż, ch-h, wielka i mała litera, pisownia części „bym, byś, by” z czasownikami, pisownia ą-ę w zakończeniach, pisownia rzeczowników i przymiotników wielką i małą literą, „nie” z różnymi częściami mowy). Na ogół zna zasady interpunkcyjne (spójniki, zdania złożone, zastosowanie: dwukropka, wielokropka, wykrzyknika). Przeważnie umie zapisać dialog.	Przeważnie zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach, zazwyczaj je stosuje. Na ogół poprawnie zapisuje dialog.	Najczęściej zna i często poprawnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach.	Zawsze zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach.
	Komunikacja Uczeń:	Zazwyczaj posługuje się językiem czynnym w zależności od sytuacji, zadaje proste pytania i udziela odpowiedzi. Na ogół rozumie intencję wypowiedzi, identyfikuje nadawcę i odbiorcę.	Na ogół formułuje wypowiedź ze świadomością celu: pyta, odpowiada, poleca, prosi, zaprasza, odmawia, żegna, wita, dziękuje, przedstawia, argumentuje, zachęca (reklamuje), komentuje, informuje. Przeważnie zna niewerbalne środki komunikacji, rozróżnia współczesne formy komunikatorów.	Zawsze poprawnie odczytuje intencję wypowiedzi, inicjuje i rozwija dialogi, w zależności od intencji wypowiedzi. Celowo posługuje się niewerbalnymi środkami komunikacji, współczesnymi środkami komunikatorów. Zasadniczo rozumie na czym polega etykieta językowa.	Często wyraża i uzasadnia swoje zdanie na określony temat. Zawsze formułuje zwięzłe i trafne argumenty, aktywnie uczestnicząc w dyskusji. Zawsze stosuje etykietę językową.	Zawsze wyraża poglądy, argumentuje, wnioskuje, rozwiązuje problemy, dokonując selekcji informacji.
		Czasami rozumie znaczenie wyrazów wieloznacznych w kontekście, podaje przykłady użycia w wypowiedzi.	Sporadycznie dobiera wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne, pokrewne, wskazuje w tekście wyrazy potoczne.	Zazwyczaj tłumaczy znaczenie przenośnych związków frazeologicznych, zastępuje wyrazy potoczne słownictwem literackim,	Zawsze dba o bogactwo języka: unika powtórzeń, wprowadza porównania, proste związki frazeologiczne. Zawsze zna pojęcia: synonim,	Świadomie dostosowuje język do zamierzonego celu wypowiedzi.

				tworzy wyrazy na podstawie definicji. Na ogół stosuje odpowiednie zwroty i wyrażenia.	antonim, homonim.	
Tworzenie wypowiedzi	Elementy retoryki Uczeń:	Rzadko wypowiada się na określony temat. Sporadycznie tworzy spójną wypowiedź, stosując odpowiednią kompozycję i układ do danej formy. Przeważnie zna zasadę stosowania akapitów, rzadko je stosuje.	Czasami wypowiada się na określony temat. Z reguły tworzy spójną wypowiedź, stosuje akapity.	Często wypowiada się na zadany temat. Na ogół tworzy uporządkowaną wypowiedź, poprawną kompozycyjnie i graficznie.	Zawsze wypowiada się na podany temat, tworzy logiczną, uporządkowaną wypowiedź, poprawną kompozycyjnie i graficznie.	Świadomie i celowo wypowiada się na podany temat, stosując odpowiednią do formy kompozycję i układ graficzny. Rozumie rolę akapitu w tworzeniu całości wypowiedzi.
	Formy wypowiedzi Uczeń:	Sporadycznie próbuje samodzielnie zredagować opis krajobrazu i dzieła sztuki, sprawozdanie, plan, dedykację, opowiadanie twórcze i odtwórcze. Na ogół wykonane prace są krótkie.	Czasami samodzielnie redaguje krótki opis krajobrazu i dzieła sztuki, sprawozdanie, plan, dedykację, opowiadanie. Zazwyczaj w opowiadaniu z dialogiem zachowuje porządek chronologiczny.	Zazwyczaj samodzielnie redaguje opis krajobrazu i dzieła sztuki, sprawozdanie, plan, dedykację, opowiadanie. Na ogół wskazuje najważniejsze elementy danej formy wypowiedzi.	Zawsze samodzielnie sporządza opis krajobrazu i dzieła sztuki, sprawozdanie, plan, dedykację, opowiadanie. Często wprowadza elementy urozmaicające opowiadanie.	Zasadniczo samodzielnie sporządza wyczerpujący opis krajobrazu i dzieła sztuki, sprawozdanie, plan, dedykację, opowiadanie. Celowo wykorzystuje zdobytą wiedzę.
Samokształcenie	Czytanie Uczeń:	Dobrze opanował technikę czytania. Zazwyczaj doskonali ciche i głośnie czytanie.	Przeważnie potrafi czytać płynnie z przygotowaniem.	Zawsze czyta przygotowany tekst z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych.	Zawsze czyta tekst płynnie, poprawnie pod względem dykcji, intonacji, akcentowania.	Wybitnie czyta tekst bez przygotowania, głosem interpretuje czytaną treść.
	Czytanie ze zrozumieniem Uczeń:	Przeważnie rozumie krótki tekst. Częściowo wyszukuje wskazane informacje.	Zazwyczaj wyszukuje potrzebne informacje o świecie przedstawionym, streszcza, czasami wyjaśnia.	Na ogół dobrze czyta ze zrozumieniem tekst informacyjny, notatkę prasową, tekst poetycki. W pełni przedstawia wskazane informacje.	Zawsze czyta ze zrozumieniem tekst dłuższy i teksty niewspółczesne, często dostrzega obecność symboli.	W pełni rozumie czytane teksty. Zawsze dostrzega symbole, metaforę.
	Korzystanie ze źródeł informacji	Na ogół potrafi korzystać ze słownika ortograficznego i języka polskiego, z pomocą	Często zna słowniki: ortograficzny, języka polskiego, frazeologiczny, wyrazów obcych	Zazwyczaj samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela w tym nowych	Zawsze samodzielnie posługuje się słownikami, świadomie z nich korzysta, dobiera źródła informacji	Biegle posługuje się słownikami, świadomie z nich korzysta, dobiera źródła informacji stosownie

	Uczeń: nauczyciela korzysta z encyklopedii. Czasami podejmuje próby posługiwania się nowymi technologiami i zasobami internetowymi. Częściowo zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych.	i bliskoznacznych, encyklopedię PWN i wie, do czego służą. Na ogół posługuje się nowymi technologiami i zasobami internetowymi, wyszukując zadane informacje. Zazwyczaj zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych, sporadycznie z nich korzysta.	technologii. Często podejmuje próby samodzielnego notowania. Przeważnie identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny. Często korzysta z zasobów bibliotecznych.	stosownie do potrzeb. Zawsze korzysta z zasobów bibliotecznych.	do potrzeb, gromadzi informacje. Nieustannie doskonali formy zapisywania pozyskiwanych informacji.
--	--	--	---	--	---

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

Sprawdziany pisemne, testy (przeprowadzane po zakończeniu działu tematycznego, po omówieniu lektury) - zapowiadane z wyprzedzeniem

Kartkówki (obejmują materiał z 1-3 ostatnich lekcji lub dotyczące krótkich zagadnień, lub znajomości lektury) – zapowiadane lub niezapowiadane

Dyktanda (pisanie ze słuchu lub z pamięci sprawdzające znajomość zasad ortografii i interpunkcji) – zapowiadane lub niezapowiadane

Wypracowania klasowe – prace literackie (sprawdzające umiejętność tworzenia krótkich i dłuższych form wypowiedzi przeprowadzane po wprowadzeniu, omówieniu lub powtórzeniu danej formy) – zapowiadane z wyprzedzeniem lub oceniane na bieżąco

Wypowiedzi ustne (sprawdzające stopień opanowania omawianych zagadnień, lektur; udział w dyskusji w czasie lekcji) – ocenianie bieżące

Praca na lekcji (wykonywanie zleconych pisemnych zadań w zeszycie przedmiotowym, zeszycie ćwiczeń lub na karcie pracy stosownie do zagadnienia i potrzeb metodycznych) – ocenianie bieżące

Recytacja wybranych tekstów (sprawdzenie pamięciowego opanowania tekstu, interpretacji głosowej, dykcji) - zapowiadane z wyprzedzeniem

Projekty edukacyjne indywidualne lub grupowe (związane z wybranym zagadnieniem językowym, kulturowym, lekturą) - zapowiadane z wyprzedzeniem

Inne prace: referaty, prezentacje, inscenizacje, prace plastyczno-literackie (obejmują podane zagadnienie) – zapowiadane do przygotowania lub oceniane na bieżąco

Prace dodatkowe (oponowanie, zaprezentowanie materiału celem przygotowania się i udziału w konkursach tematycznych, literackich lub recytatorskich) – zapowiadane i uzgadniane z uczącym.

Prace pisemne, sprawdziany, testy oceniane są w skali punktowej i przeliczane na ocenę wg zasad:

do 29% punktów - niedostateczny

30% - 50% punktów - dopuszczający

51% - 70% punktów – dostateczny
71% - 90% punktów – dobry
91% - 99% punktów – bardzo dobry
100% punktów – celujący

Warunki i tryb uzyskania oceny wyższej

Możliwość uzyskania oceny wyższej ma każdy uczeń po spełnieniu warunków:

- rodzic lub uczeń wyraża chęć uzyskania oceny wyższej w formie pisemnej poprzez e-dziennik;
- uczeń przystąpił w ciągu roku szkolnego do wszystkich sprawdzianów i prac pisemnych;
- uczeń podejmował próby poprawy ocen niedostatecznych i dopuszczających ze sprawdzianów i prac pisemnych w wyznaczonym przez nauczyciela terminie.

Tryb uzyskania oceny wyższej:

- analiza poziomu spełnienia wymagań na ocenę przewidywaną i wyższą;
- wykonanie w terminie wyznaczonych przez nauczyciela zadań w formie ustnej, pisemnej z materiału, z którego uczeń nie spełnił wymagań na ocenę wyższą w ciągu roku szkolnego.